

Høringssvar til kunnskapsløftet

Utdanningsprogram for musikk, dans og drama

MFO har avgitt høringssvar til kunnskapsløftet med innspill til alle fag innen utdanningsprogram for Musikk, Dans og Drama. Forbundet avga sine svar i det elektroniske høringsskjemaet, samt gjennom en flere vedlegg. Dette dokumentet inneholder et sammendrag av vårt høringssvar.

Innhold:

Tema	Side
1. Generell kommentar til elektronisk høringssvar, Musikernes felleorganisasjon	2
2. Innspill til programområdet Musikk, Dans og Drama	5
2.1 Programområdet Musikk	7
2.2 Programområdet Dans	11
2.3 Programområdet Drama	13
3. Særskilt høringssvar Instrumentalopplæring og kor/ensembler	15
4. Særskilt høringssvar Musikk i perspektiv	19

Vedlegg

Tema	Side
1. Vedlegg Programområde musikk	22
2. Vedlegg Programområde Dans	25
3. Vedlegg Programområde Drama	28
4. Vedlegg Programfag Instrumentalopplæring og kor/samspill	32
5. Vedlegg Programfag Musikk i perspektiv	35
6. MFO's innspill til LO	38

1. Generelle kommentarer til elektronisk hørings svar fra Musikernes fellesorganisasjon

(Denne delen av notatet er opprinnelig vedlegg til elektronisk hørings svar fra Musikernes fellesorganisasjon. Vedlegget må leses og sees i sammenheng med elektronisk avgitt svar i de enkelte fag innen utdanningsprogram for Musikk, Dans og Drama, dette notatets pkt. 2 samt vedleggene 1-5.)

Flere temaer og problemstillinger er nært knyttet til MFO's hørings svar uten at de dekkes av høringsbrevets kategorier og inndelinger. For å gi vårt hørings svar den riktige ramme og helhet, er det viktig at disse blir omtalt og forstått som en del av vårt utgangspunkt. I dette vedlegget vil vi presentere noen slike overordnede tema og problemstillinger.

Høringsforslagets sentrale paradoks: Svekkelse av utdanningsprogrammets utøvende profil

Musikernes fellesorganisasjon har som grunnleggende påstand i sitt hørings svar at det eksisterende tilbudet innen MDD er en suksess. En grunnleggende suksessfaktor er tilbudets sentrale utøvende dimensjon og egenart. Det er i fagmiljøet bred enighet om at programområdet har fått en altfor stor teoretisk tyngde ved at de utøvende fagene er redusert med 20% i forhold til R94. Vi ser med bekymring på dette og ønsker at behandlende myndigheter ser på både struktur og faginnhold i sitt videre arbeid.

Utdanningsprogram for musikk, dans, drama er i høyeste grad allmenndannende og det er derfor et tankekors at fellesfagene er blitt styrket på bekostning av programfagene.

Det har ikke vært lett å finne ut begrunnelsen for denne endringen i fag- og timefordelingen. MDD- miljøet kjenner ikke til noen kritikk av dagens ordning og har ikke fått signaler fra noen videreutdanningsinstitusjoner om at våre studenter ikke strekker til i videre akademisk arbeid. Utdanningspolitiske talsmenn har heller aldri problematisert forholdet mellom allmennfag og studieretningsfag på studieretningen eller gitt uttrykk for noe annet enn at studieretning har høy suksessfaktor.

Høringsforslagets manglende utnyttelse av MDD-fagenes naturlige helhet og tverrfaglighet

Ved behandlingen av Kunnskapsløftet i Stortinget ble det vedtatt en økning innen realfag. Økningen innen fagene geografi og historie/samfunnsfag på Vg2 er imidlertid ikke knyttet til noe politisk vedtak og kan derfor forsøkes endret. Ved å fjerne geografi og samfunnsfag fra Vg2, vil det åpne seg en mulighet for å flytte naturfag opp fra Vg1 til Vg2. Dermed frigjøres timer og det kan etableres et felles programfag for elevene på musikk, dans og drama i Vg1. Et slikt fag vil kunne legge til rette for en tverrfaglig, utøvende profil som igjen vil gi verdifull forberedelse for videre fordypning innen programområdet valgt av den enkelte elev.

Den tverrfaglige kompetansen må ivaretas på alle trinnene og innenfor alle programområdene. Vår påstand er at dagens ordning muliggjør tverrfaglige prosjekt med musikk, dans og drama, noe som er vesentlig for tilbudets kvalitet. Slik vi vurderer det foreliggende høringsforslaget er dette ikke tilfredsstillende ivaretatt. MFO ønsker å videreføre og sikre et tilbud hvor elevene får mulighet til felles kunstfaglig erfaring.

Noen av våre sentrale punkt i hørings svaret må leses og forstås med utgangspunkt i dette for å bli stående i sin naturlige kontekst. Dette gjelder spesielt vårt forslag om å fjerne drama som hovedområde innen det felles programfaget "Musikk i perspektiv" på programområde

musikk. Vi ønsker å se drama som en del av et tverrfaglig programfag som kan ligge som et supplement på Vg1. for alle elevene på utdanningsprogrammet, ikke som et noe overraskende plassert hovedområde i et fag med musikkteoretiske fagområder. Et slikt supplement krever en omlegging innen fellesfagene innen Vg1, og MFO tar til orde for en variant av en slik omlegging i første del av dette vedlegget, ”Høringsforslagets sentrale paradoks: Svekkelse av utdanningsprogrammets utøvende profil”.

Høringsforslagets vanskelige valgfrihet

Første perspektiv: Elevene

I høringsutkastet til nye læreplaner er programfagene inndelt på en slik måte at viktig helhetsforståelse i faget musikk blir mangelfull for de elevene som benytter seg av valgfriheten til å velge bort valgfrie programfag. Som eksempel kan elevene ”velge bort” gehørtrening, men skal synge i kor og spille instrument. De droppe innføring i komposisjon og harmonisering, men skal analysere komposisjoner i musikk i perspektiv. De skal spille i ensembler, men får ingen erfaring med å lage arrangementer og komposisjoner. De deltar i ensemblespill uten å få kunnskaper om ensembleledelse og tilrettelegging og gjennomføring av egne konserter. Også planene for dans og drama byr på flere slike eksempler. De ulike kunstfagsdisiplinene utfyller hverandre og belyser hverandre gjensidig. Disiplinene er deler i en helhet som må ses i sammenheng. MFO har under hele prosessen med Kunnskapsløftet (fra Kvalitetsutvalget, via Stortingsmeldingen til dagens foreliggende høringsforslag) kjempet for å sikre denne helheten i vårt MDD-tilbud i videregående skole. Viktige deler av denne helheten gjøres nå valgfri! MFO ber Direktoratet vedta en modell hvor dette i minst mulig grad svekker fagenes helhet og kvalitet.

Andre perspektiv: De lokale fagmiljøene

Hva skjer med et fagmiljø som ikke vet hvilken kompetanse det har behov for fra det ene året til det andre? Kanskje en spissformulering, men MFO vil fokusere på sammenhengen mellom kontinuitet i fagmiljø og kvalitet i elevens undervisning. Skal våre MDD-skoler kunne forme et kvalitativt solid tilbud, er de avhengige av å kunne planlegge sitt tilbud over noe tid. Dette gjelder ikke minst for skolene som ligger utenfor de sentrale bymiljøene. Vi stiller oss noe spørrende til hvilken strategi Direktoratet ser for seg på vegne av de mange lokale skoleledere som med dagens ordning står i fare for å måtte vurdere sitt faglige behov fra år til år, basert på den søking som til en hver tid finner sted innen valgfrie programfag. MFO ber Direktoratet vurdere hvilke virkemidler som er nødvendige for å sikre forutsigbare og sterke fagmiljøer i vårt MDD-tilbud i tiden som kommer.

Nødvendigheten av definerte rammebetingelser

Dagens tilbud innen MDD betegnes som en suksess, men alle som arbeider med disse fagene vet at dette har en pris. En helt avgjørende suksessfaktor er sterke, stabile fagmiljøer. Kunstfagene er på en spesiell måte i stadig innovasjon, dette ligger til kunstens egenart. For å gi elevene det tilbudet som det ytres ambisjon om i formålene, kreves det at det skapes rammer som gjør det mulig å beholde og fornye kompetansen som er bygget opp på og omkring våre MDD-skoler.

Vi har allerede kommentert dette med den vanskelige valgfriheten som knyttes til kunnskapsløftets fokus på elevenes egne og frie valg. Dette perspektivet slår ut både i uforutsigbarhet knyttet til elevenes forutsetning for å velge ulike programfag, og i den lokale skoles mulighet til å tilby kontinuitet inne sitt fagtilbud.

En annen side av denne forutsigbarheten kan knyttes til spørsmålet om rammebetingelser innen de enkelte fag. Flere av kunstfagene har tradisjonelt hatt sin undervisning i grupper eller på individnivå. For disse fagene er nettopp disse forholdene avgjørende for undervisningskvaliteten. Hvilke gruppestørrelser skal ligge til grunn for læreplanens kompetansemål? Hvilken tidsressurs tildeles i fag med individuell undervisning? Selv om ikke dette er tema for denne høringen, vil MFO peke på det helt nødvendige i at undervisningens økonomiske rammebetingelser utredes, defineres og gjøres kjent sammen med arbeidet med læreplanenes innhold. Å holde disse faktorene fra hverandre vil gjøre drøftingen av flere kunstfagslæreplaner vanskelig.

Den overbelastede MDD-eleven

MDD er innholdsrikt og travelt valg for dagens elever i videregående skole. Selvsagt vet elevene hva de velger og i utgangspunktet hva de går til, men det er vår utfordring som lærere og skoleeiere å legge til rette for et utdanningsløp hvor elevene får muligheten til å utvikle seg på en sunn måte, etter egne forutsetninger og valg og basert på at det viktigste får være viktigst. Etter MFO's syn krever dette en gjennomgang av det totale trykket i tilbudet slik det fremstår i høringsforslaget. Dette har en vertikal så vel som horisontal dimensjon i den forstand at det både handler om det foreslåtte utdanningsprogrammets totalbelastning og profil, og de enkelte fag og hovedområders sammensetning og prioriteringer. I dette bildet er selvsagt også ordningen knyttet til vurdering en viktig faktor.

MFO har gjennom sitt høringssvar forsøkt å kommentere begge disse dimensjonene og komme med forslag som fører til forbedring. Vårt overordnede budskap om utdanningsprogrammets manglende fokus på det utøvende og skapende, og ut fra dette våre forslag i de store linjer (endrede fag og strukturer), er et forsøk på å møte den horisontale utfordringen i et totalt sett for krevende og teoritungt tilbud. Våre forslag om å endre sammensetning i fellesfagene Vg1 og å endre programfagene til valg Vg2 og Vg3 er eksempel på dette. Våre mange innspill på enkeltfags og hovedområders sammensetning og profil er et forsøk på å møte den vertikale utfordringen. Vårt forslag til forenkling av innholdet i programfaget "Musikk i perspektiv" på programområde for musikk er et eksempel på dette.

2. Innspill til utdanningsprogrammet Musikk, Dans og Drama

Formål i utdanningsprogrammet

Formålsbeskrivelsen gir et godt grunnlag for å forstå utdanningsprogrammets innhold og betydning i et samfunns- og individrettet perspektiv og i forhold til den enkeltes muligheter for videre studier, arbeid og livslang læring

ENIG/ UENIG: 1 (for programområde drama 2)

MFO slutter seg i hovedsak til den foreslåtte formålsbeskrivelsen for de tre programområdene.

Det er samsvar mellom formål i utdanningsprogrammet og kompetansemål i programfagene.

ENIG/ UENIG: 5 (for programområde drama 3)

MFO tar til orde for flere endringer og justeringer (Vedlegg programområde musikk, MFO). Primært er dette gjort for å understreke og tilrettelegge for formålsbeskrivelsens sentrale utøvende og skapende profil. Vi finner ikke et tilfredsstillende samsvar på dette i læreplanforslaget.

Strukturen i utdanningsprogrammet

Programfagene dekker innholdet i programområdet på en god måte.

ENIG/ UENIG: 6 (for programområde drama 4)

Strukturen i programområde musikk

I Stortingsmelding 30 (2003-04) uttales det at linjene på Musikk, Dans og Drama fungerer godt. Det samme har blitt tverrpolitisk understreket i flere anledninger under arbeidet med planene. Et samstemmig musikkmiljø landet rundt støtter opp om dette: dagens musikklinje er svært vellykket. Vi vurderer det slik at sentralt i begrunnelsen for vedtaket om å beholde MDD som et eget utdanningsprogram var at strukturen og helheten fra reform 94 i hovedsak har fungert godt. Dette betyr videre at det er avgjørende å videreføre kvalitetene knyttet til det utøvende perspektivet både innen musikk, dans og drama. Forventningene i fagmiljøene til de nye læreplanene har vært at det skal framkomme en styrking av sammenhengen mellom teori og praksis, ikke minst som en konsekvens av kunnskapsløftets vektlegging av kompetansebegrepet. Vi kan ikke se at det foreliggende forslag til læreplan for programområde musikk i tilstrekkelig grad ivaretar dette perspektivet.

MFO tar i sitt høringssvar gjennomgående til orde for endringer vi tror kan være med på å styrke og forankre utdanningsprogrammets sentrale utøvende perspektiv, og det nødvendige samspillet mellom teori og praksis.

For det første har vi en rekke konkrete forslag knyttet til felles programfag som søker å styrke sammenhengene mellom teori og praksis. MFO leverer detaljerte svar i fagene ”Instrumentalopplæring og kor/samspill” og ”Musikk i perspektiv” (gjort i elektronisk høringsskjema). I disse vil våre forslag være utdypet.

For det andre foreslår vi en ny struktur for valgfrie programfag musikk. For strukturen betyr dette at fagbetegnelsen ”*musikk fordypning 1 og 2*” foreslås erstattet med fagene ”*produksjon 1 og 2*.” Videre at faget ”*instruksjon og ledelse*” erstattes med faget ”*musikkfordypning til valg*”.

Se detaljert beskrivelse av dette forslaget, faginnhold og kompetansemål i vedlegg (Vedlegg programområde musikk, MFO).

Strukturen i programområde dans

Scenisk dans er et meget omfattende område. Dets tre hoveddisipliner Klassisk ballett, Moderne/samtidsdans og jazzdans er meget forskjellige, og krever mye spesialisering for å oppnå et høyt nivå. Etter at elevene har gått på programområde dans i to år, hvor de har hatt litt av alle tre disiplinene, mener vi at elevene på tredje året er modne for å få valgfriheten til å velge et fokus i det ene av de to fordypningsfagene, og at ”*scenisk dans fordypning 3*” erstattes med faget ”*dans fordypning til valg*.”

Vi mener at vårt forslag ivaretar nødvendige fordypningsmuligheter, og kan bidra til å i større grad realisere tilpasset opplæring innenfor programområdet.

Vi beskriver forslaget mer detaljert i vedlegget (Vedlegg Dans, MFO).

Strukturen i programområde drama

Vi anser generelt at det er et unødvendig komplisert språk i læreplanene for drama, og at disse bør forenkles i tråd med føringer til arbeidet med læreplaner for kunnskapsløftet. MFO har flere utdypinger og forslag til endringer i vedlegg (Vedlegg Drama, MFO).

2.1 PROGRAMOMRÅDE MUSIKK

Felles programfag musikk

Instrumentalopplæring og kor/ samspill

Det er god progresjon mellom nivåene i programfaget

ENIG/ UENIG: 4

MFO svarer detaljert for dette faget i høringskjemaet. Se dette for utdypende kommentar.

Det er sammenheng mellom relevante programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 5

MFO leverer eget hørings svar for dette faget. Se dette for utdypende kommentar.

Ergonomi og bevegelse

Det er god progresjon mellom nivåene i faget

ENIG/ UENIG: 5

Det er vanskelig å ha progresjon i fagområdet dans når det på de tre trinnene innføres nye dansestiler hvert år. Det bør i stedet (eller i tillegg) være et gjennomgående emne som kan antyde en progresjon. Dette emnet bør ikke være for snevert i forhold til stil slik at det er mulig for individuell tilpasning på de enkelte skolene.

Ut fra et danseperspektiv kan vi peke på følgende forslag til supplerende læreplanmål gjennomgående fra VG1 til VG3:

- Beherske en eller flere danseteknikker, og gjennom dette vise en enkel forståelse for kroppen som fysisk uttrykksmiddel

Forslag til nytt punkt under hovedområdet *Dans, bevegelse og idrett* i 2. år:

- Utvikle ferdigheter i dans og skape dansekomposisjoner til musikk

Forslag til endret ordlyd til punkt under hovedområdet *Dans, bevegelse og idrett* i 3. år:

- Mestre en danseform og vise et utvalg danseformer fra vår tid

For å sikre progresjon i forhold til avspenningsteknikker og øvelser relatert til sang og spill, bør det i 2. år legges til et punkt under hovedområdet *Trening og livsstil*:

- Planlegge, gjennomføre og vurdere øvelser og avspenningsteknikker som forebygger belastningsskader knyttet til sang og spill

Fagområdet idrett har en god progresjon fordi det her er en samlebetegnelse ”individuelle idretter og lagidretter” som er gjennomgående for alle tre trinn

Det er sammenheng mellom relevante fellesfag, programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 3

Det er generelt god sammenheng mellom musikkfagene og dette faget, men det er to punkter vi savner:

Ballanse er en viktig faktor i musikkutøvelse, derfor bør dette begrepet tas inn alle steder der styrke, bevegelse og utholdenhet er nevnt.

Det mangler oppfølging av **avspenningsteknikker** knyttet til instrument, særlig i 2 år, derfor bør det legges til et punkt i 2. år under hovedområdet *Trening og livsstil*:

- Planlegge, gjennomføre og vurdere øvelser og avspenningsteknikker som forebygger belastningsskader knyttet til sang og spill

Vurdering. Direktoratet foreslår samme vurderingsordning som for fellesfaget kroppsøving

ENIG/ UENIG: 1

MFO slutter seg til forslaget.

Musikk i perspektiv

Det er god progresjon mellom nivåene i faget

ENIG/ UENIG: 5

MFO leverer eget høringssvar for dette faget. Se dette for utdypende kommentar.

Det er sammenheng mellom relevante fellesfag, programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 5

MFO leverer eget høringssvar for dette faget. Se dette for utdypende kommentar.

Valgfrie programfag

Musikk fordypning

Det er god progresjon mellom nivåene i faget

ENIG/ UENIG: 6

Som skissert i høringssvarets strukturdel, vil MFO vil foreslå en ny oppbygging av de valgfrie programfagene på musikk. Vårt forslag har følgende hensikt:

- 1 Styrking av den utøvende profilen på musikk
- 2 Prosjektmuligheter ivaretas
- 3 Attraktivt for elevene
- 4 Ivaretar nødvendige fordypningsmuligheter
- 5 Muligheter for tilpasset opplæring styrkes
- 6 Fag som hørelære, satslære, arrangering/ komponering blir satt inn i en mer naturlig og helhetlig sammenheng

Fyldig redegjørelse for forslaget ligger som vedlegg (vedlegg programområde musikk, MFO).

Det er sammenheng mellom relevante fellesfag, programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 6

Som skissert i høringssvarets strukturdel, vil MFO vil foreslå en ny oppbygging av de valgfrie programfagene på musikk. Vårt forslag har følgende hensikt:

- 1 Styrking av den utøvende profilen på musikk
- 2 Prosjektmuligheter ivaretas
- 3 Attraktivt for elevene
- 4 Ivaretar nødvendige fordypningsmuligheter
- 5 Muligheter for tilpasset opplæring styrkes
- 6 Fag som hørelære, satslære, arrangering/ komponering blir satt inn i en mer naturlig og helhetlig sammenheng

Fyldig redegjørelse for forslaget ligger som vedlegg.

Instruksjon og ledelse

Det er sammenheng mellom relevante fellesfag, programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 6

Som skissert i høringssvarets strukturdel, vil MFO vil foreslå en ny oppbygging av de valgfrie programfagene på musikk. Vårt forslag har følgende hensikt:

- 1 Styrking av den utøvende profilen på musikk
- 2 Prosjektmuligheter ivaretas
- 3 Attraktivt for elevene
- 4 Ivaretar nødvendige fordypningsmuligheter
- 5 Muligheter for tilpasset opplæring styrkes
- 6 Fag som hørelære, satslære, arrangering/ komponering blir satt inn i en mer naturlig og helhetlig sammenheng

Fyldig redegjørelse for forslaget ligger som vedlegg.

2.2 Programområde Dans

Felles programfag dans

Scenisk dans

Det er god progresjon mellom nivåene i faget

ENIG/ UENIG: 2

Generelt vil vi si oss fornøyd med fagets progresjon. Se videre forslag i vedlegget (Vedlegg Dans, MFO).

Det er sammenheng mellom relevante programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 2

MFO er tilfreds med fagets sammenheng og helhet. Imidlertid ønsker vi oss flere kompetansemål knyttet til det utøvende i faget. Se vedlegget (Vedlegg Dans, MFO).

Grunntrening i dans

Det er god progresjon mellom nivåene i faget

ENIG/ UENIG: 3

Generelt vil vi si oss fornøyd med fagets progresjon. Se videre forslag i vedlegget (vedlegg Dans, MFO).

Det er sammenheng mellom relevante fellesfag, programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 2

Faget ivaretar viktige behov for supplerende trening for elevene innenfor programområdet. Det er fra dette ståstedet stor grad av tilfredshet med formål, hovedområder og kompetansemål. MFO registrerer at mange kroppsøvingslærere anser viktige sider ved en mer generell tilnærming til bevegelse og helse ikke i tilstrekkelig grad ivaretatt i læreplanforslaget. Se utfyllende kommentarer i vedlegget (Vedlegg Dans, MFO).

Vurdering. Direktoratet foreslår samme vurderingsordning som for fellesfaget kroppsøving

ENIG/UENIG: 3

MFO er positive til faget grunntrening i dans kommer i den nye skolereformen. Her kan

elevene bruke tiden til å jobbe med og forstå andre aspekter ved dansefaget enn de vanligvis gjør. Vi foreslår at elevene kan trekkes ut til praktisk/ muntlig eksamen i Vg3. Dette har med status i faget å gjøre og motivasjonen til den enkelte elev.

Dans i perspektiv

Det er god progresjon mellom nivåene i faget

ENIG/ UENIG: 5

MFO foreslår i vedlegget en rekke endringer knyttet blant annet til progresjonen i faget (Vedlegg Dans, MFO).

Det er sammenheng mellom relevante fellesfag, programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 4

MFO foreslår i vedlegget en rekke endringer i forhold til faget, blant annet knyttet til sammenheng med fellesfag og programfag (Vedlegg Dans, MFO).

Valgfrie programfag

Scenisk dans fordypning

Det er god progresjon mellom nivåene i faget

ENIG/ UENIG: 3

MFO foreslår at faget *scenisk dans fordypning 3* erstattes med faget *dans fordypning til valg*. Dette er identisk med forslag fra Rogaland fylkeskommune. Vår hensikt med dette er å legge til rette for fordypningsmuligheter og tilrettelagt undervisning. Se vedlegg for utdypende begrunnelse og beskrivelse (Vedlegg Dans, MFO).

Det er sammenheng mellom relevante programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 3

MFO foreslår at faget *scenisk dans fordypning 3* erstattes med faget *dans fordypning til valg*. Dette er identisk med forslag fra Rogaland fylkeskommune. Vår hensikt med dette er å legge til rette for fordypningsmuligheter og tilrettelagt undervisning. Se vedlegg for utdypende begrunnelse og beskrivelse (Vedlegg Dans, MFO).

2.3 Programområde Drama

Forslag om endring av navn på programområde

Direktoratet foreslår å endre navn på programområdet fra drama til teater. Navnet på utdanningsprogrammet blir i så fall endret tilsvarende.

ENIG/UENIG: 6

Vi foreslår at programområdet kalles ”drama og teater”

Felles programfag drama

Drama og teaterkommunikasjon

Det er god progresjon mellom nivåene i faget

ENIG/ UENIG: 3

Se vedlegg (Vedlegg Drama, MFO)

Det er sammenheng mellom relevante fellesfag, programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 3

Se vedlegg (Vedlegg Drama, MFO)

Bevegelse

Det er god progresjon mellom nivåene i faget

ENIG/ UENIG: 2

Se vedlegg (Vedlegg Drama, MFO)

Det er sammenheng mellom relevante fellesfag, programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 3

Se vedlegg (Vedlegg Drama, MFO).

Produksjon

Det er god progresjon mellom nivåene i faget

ENIG/ UENIG: 3

Se vedlegg (Vedlegg Drama, MFO)

Det er sammenheng mellom relevante programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 3

Se vedlegg (Vedlegg Drama, MFO)

Produksjon fordypning

Det er god progresjon mellom nivåene i faget

ENIG/ UENIG: 2

Se vedlegg (Vedlegg Drama, MFO)

Det er sammenheng mellom relevante programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 2

Se vedlegg (Vedlegg Drama, MFO)

Drama, teater og samfunn

Det er sammenheng mellom relevante programfag og dette programfaget

ENIG/ UENIG: 5

Se vedlegg (Vedlegg Drama, MFO)

Faget bør inngå i felles programfag

ENIG/ UENIG: 2

Se vedlegg (Vedlegg Drama, MFO)

3. Særskilt hørings svar Instrumentalopplæring og kor/ensembler

1 Formål

1: *Formålsbeskrivelsen gir et godt grunnlag for å forstå fagets innhold og betydning i et samfunns- og individrettet perspektiv og i forhold til den enkeltes muligheter for videre studier, arbeid og livslang læring.*

Enig Uenig
1 2 6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Slik formålet er skrevet, virker det som biinstrumenter alene skal bidra til at elevene tilegner seg kunnskap om og forståelse av de mer teoretiske disiplinene. Det er neppe intensjonen. MFO foreslår derfor å splitte teksten under formål og flytte opp hele første avsnitt under biinstrumenter til formål slik:

Formål med faget

Fagområdet skal ivareta den utøvende dimensjonen ved musikkfaget. Utøvelse er selve bærebjelken i musikkfaglige aktiviteter. Musikkfaget spenner over et vidt spekter av teoretiske og praktiske disipliner. Tilegnelsen av kunnskap om og forståelse av de mer teoretiske disiplinene skjer ved hjelp av flere instrumenter. Dette dreier seg om alt fra innlæringen av grunnleggende notasjonssymboler, forståelse og opplevelse av intervaller, skalaer, akkorder og akkordprogresjoner til beherskelse av teknikker for instrumentering og komponering.

Hovedinstrument

MFO foreslår at det innledes med setningen

Faget skal utvikle elevens ferdigheter på et hovedinstrument.

Deretter følger teksten i det utsendte høringsutkastet.

Endring i linje 3 (vårt tillegg understreket):

Utviklingen av de individuelle ferdighetene på hovedinstrumentet er nært knyttet til deltakelse i egnede samspillgrupper og ensembler

Biinstrumenter

Som følge av ovenfor nevnte redigering må teksten starte fra andre avsnitt slik: *Opplæring i sang og stemmebruk.....osv.*

Kor og samspill

Tilføyelse:

Kor og samspill skal også være en aktiv arena der en praktiserer og bearbeider musikkteoretiske disipliner

2: Det er samsvar mellom formål og kompetansemål i faget.

Enig
1 1 Uenig 6

Kommentarer og forslag til forbedringer

MFO har i vedlegget en del bemerkninger til kompetansemålene, det gjelder både mengde, målbarhet, progresjon og oppsett av målene. Dette vil selvsagt også spille inn i forhold til samsvar mellom formål og kompetansemål. Tas våre bemerkninger til følge, i det minste intensjonene bak disse, mener vi det vil være godt samsvar mellom formål og kompetansemål i faget.

2 Strukturen i faget

1: Hovedområdene dekker det sentrale innholdet i faget på en god måte.

Enig
1 4 Uenig 6

Kommentarer og forslag til forbedringer

MFO stiller seg spørrende til hvorfor hovedområdet Øvingslære innføres først i Vg3. Innsikt og kunnskap om egen øving vil være av stor betydning også i utdanningens to første år, og det synes naturlig å jobbe med de vesentlige målene innen hovedområdet i undervisningen på hovedinstrumentet for øvrig. Vi finner også kompetansemål i hovedinstrumentundervisningen som langt på vei dekker det sentrale aspektet i dette, for eksempel målet *vurdere eget arbeid og planlegge videre arbeid* i Instrumentalopplæring og kor/samspill 2 (Vg2). Det kan virke som om noe av motivet for hovedområdet knyttes mot å få tidsrammen på fem timer til å gå opp. MFO vil foreslå at denne tiden tas ut og gis elevene til interpretasjon og forberedelse av fremføring og formidling.

MFO vil også peke på konsekvensene av det som er en reell reduksjon innen dette fagområdet sett i forhold til dagens ramme for disse fagene (en time mer enn i høringsforslaget). Ukentlig undervisning på hoved- og biinstrument (-er) er en forutsetning for å drive opplæring i tråd med fagets formål. Skal det i tillegg drives og samspillundervisning, er ikke rammen på 5 timer tilstrekkelig.

2: Teksten om grunnleggende ferdigheter viser hvordan disse er en del av fagkompetansen.

Enig
1 3 Uenig 6

Kommentarer og forslag til forbedringer

For MFO er det avgjørende å poengtere at musikken har flere uttrykkssider enn det som kan uttrykkes gjennom de fem kategoriene/ferdighetene. Musikkens grunnleggende ferdighet er den estetiske. Vi opplever det som en utfordring å se de fem grunnleggende ferdighetene som muligheter og ikke begrensninger i møte med musikkens grunnleggende egenart.

Forslag til endring (vår endring understreket):

Å kunne uttrykke seg muntlig, angår mer enn det rent verbalspråklige. Formuleringen i andre setning bør derfor endres til: *sang er også et velegnet redskap...*

3 Kompetansemål i faget

1: Kompetansemålene viser hvilken kompetanse elevene skal ha nådd på det aktuelle trinn og gir et godt grunnlag for videre opplæring i faget.

Enig
1 2 Uenig 6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Vi har en del bemerkninger til kompetansemålene, det gjelder både mengde, målbarhet, progresjon og oppsett av målene. Se vedlegg (Vedlegg Instrumentalopplæring og kor/samspill, MFO)

2: *Kompetansemålene har et realistisk faglig ambisjonsnivå.*

Enig Uenig
1 4 6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Vi har en del bemerkninger til kompetansemålene, det gjelder både mengde, målbarhet, progresjon og oppsett av målene. Se vedlegg (Vedlegg Instrumentalopplæring og kor/samspill, MFO).

3: *Kompetansemålene har et realistisk omfang i forhold til timetallet i faget.*

Enig Uenig
1 4 6..6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Se kommentar til pkt. 1 under ”Strukturen i faget”, andre avsnitt

4: *De grunnleggende ferdighetene er ivaretatt i kompetansemålene på fagets premisser.*

Enig Uenig
1 3 6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Se kommentar under Struktur, pkt. 2

5: *Kompetansemålene gir rom for tilpasset opplæring.*

Enig Uenig
1 1 6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Forslaget tilsluttes.

6: Ifølge opplæringsloven § 6-4 skal elevene ha opplæring om den samiske folkegruppen og om språket, kulturen og samfunnslivet til denne folkegruppen i tilknytning til de ulike fagområdene. *Dette er ivaretatt i kompetansemålene.*

Enig Uenig
1 1 6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Forslaget tilsluttes.

4 Vurdering

1. *Kompetansemålene gir grunnlag for å vurdere kompetansen som elevene har utviklet i faget.*

Enig Uenig
1 4 6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Vi har en del bemerkninger til kompetansemålene, det gjelder både mengde, målbarhet,

progresjon og oppsett av målene. Disse påvirker naturlig nok også grunnlaget for å vurdere elevenes utvikling. Se vedlegg.

For øvrig har MFO vesentlige og for oss svært viktige kommentarer til evaluering med hensyn til ordning for standpunkt- og eksamenskarakter. Disse utdypes under del 5. Generelle kommentarer.

5 Generelle kommentarer

Kommentarer og forslag til forbedringer

Vurdering i faget

MFO vil rette noen viktige bemerkninger til forslaget til vurdering i faget.

Til ordning for standpunktkarakter:

Ved å slå sammen tallkarakter for så vel hovedinstrument som biinstrument og besifringsspill på Vg2, tar høringsforslaget til orde for en uheldig sammenblanding, idet det blander sammen karakter i et fag som avsluttes og et som føres videre. Normalt vil disse to være ledet av ulike lærings- og modningsprosesser, og det virker lite gjennomtenkt og lite faglig relevant å sette disse sammen til en felles karakter. **MFO foreslår at elevene får separate karakterer i disse områdene.**

Til ordning for eksamen:

Utøvelse av musikk er et modningsfag, og spesielt arbeidet med hovedinstrument krever langsiktig plan og tålmodighet i øvingen. Vi tror en ordning med eksamenstrekk etter Vg1 og Vg2 kan forstyrre elevenes langsiktige perspektiv for utvikling av hovedinstrumentet. **MFO foreslår at hovedinstrumenteksamen begrenses til obligatorisk eksamen etter Vg3.**

4. Særskilt hørings svar Musikk i perspektiv

1 Formål

1: *Formålsbeskrivelsen gir et godt grunnlag for å forstå fagets innhold og betydning i et samfunns- og individrettet perspektiv og i forhold til den enkeltes muligheter for videre studier, arbeid og livslang læring.*

Enig
1.....2..... Uenig
.....6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Første setning i høringsutkastets forslag strykes, og erstattes med følgende:

Faget skal bygge bro mellom det praktisk utøvende og den teoretisk orienterende dimensjonen i programområdet.

For øvrig slutter MFO seg til høringsutkastet.

2: *Det er samsvar mellom formål og kompetansemål i faget.*

Enig
1.....4..... Uenig
.....6

Kommentarer og forslag til forbedringer

I det videre hørings svaret, samt i vedlegget, har MFO flere forslag knyttet til både struktur, omfang og fagets kompetansemål. Disse forslagene vil etter vårt syn påvirke samsvaret mellom formål og kompetansemål i faget på en tilfredsstillende måte.

Se vedlegg for ytterligere utdyping (Vedlegg Musikk i Perspektiv, MFO).

2 Strukturen i faget

1: *Hovedområdene dekker det sentrale innholdet i faget på en god måte.*

Enig
1.....6..... Uenig
.....6

Kommentarer og forslag til forbedringer

MFO foreslår at hovedområdet *Drama* tas bort fra faget, og at generell innføring i fagområdet Kunst og kulturhistorie settes inn i Vg1 (og dermed fjernes som emne i Vg3). MFO leverer i tillegg til det elektroniske hørings svaret, et vedlegg som har til sikte å trekke linjer og gjøre rede for helheten i våre innspill. Vedlegget er merket "Genrelle kommentarer til elektronisk hørings svar fra Musikernes fellesorganisasjon" og blir levert på mailadressen uttalelse@utdanningsdirektoratet.no jfr. instruks for innspill utenfor elektronisk hørings skjema i høringsbrevet. I dette vedlegget settes fjerningen av hovedområdet Drama, og flyttingen av hovedområdet Kunst og Kulturhistorie, inn i en bredere kontekst. MFO ber direktoratet lese dette vedlegget i sammenheng med elektroniske hørings svaret.

Videre foreslår vi å dele det historiske faget i to, hvor det 20. århundre legges til Vg3. Elevene velger relevante fordypninger (kunstmusikk, folkemusikk, rytmisk musikk) hvor dette passer med den generelle gjennomgangen, selv sagt tilpasset den fasong faglærer ved den enkelte skole velger å benytte i den historiske gjennomgangen.

Denne modellen vil kreve en naturlig omsortering innen de ulike årenes kompetansemål, og den betinger lokal utarbeidet og sensurert eksemen.

Se for øvrig vedlegg for mer utdypende begrunnelse og forslag/endringer av kompetansemål (Vedlegg Musikk i Perspektiv, MFO).

2: *Teksten om grunnleggende ferdigheter viser hvordan disse er en del av fagkompetansen.*

Enig Uenig
1.....1.....6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Ingen kommentarer eller forslag.

3 Kompetansemål i faget

1: *Kompetansemålene viser hvilken kompetanse elevene skal ha nådd på det aktuelle trinn og gir et godt grunnlag for videre opplæring i faget.*

Enig Uenig
1.....3.....6

Kommentarer og forslag til forbedringer

MFO vil foreslå en forenkling og i noen grad reduksjon i forhold til de kompetansemål vi finner i høringsforslaget. Se for øvrig vedlegg nærmere utdyping (Vedlegg Musikk i Perspektiv, MFO).

2: *Kompetansemålene har et realistisk faglig ambisjonsnivå.*

Enig Uenig
1.....6.....6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Omganget i det foreliggende høringsforslaget er alt for omfattende for elevene. MFO tar i sine forslag til orde for så vel strukturelle som innholdsmessige forbedringer/forenklinger for å møte dette. Se for øvrig vedlegg nærmere utdyping (Vedlegg Musikk i Perspektiv, MFO).

3: *Kompetansemålene har et realistisk omfang i forhold til timetallet i faget.*

Enig Uenig
1.....6.....6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Se kommentar til pkt. 2.

4: *De grunnleggende ferdighetene er ivaretatt i kompetansemålene på fagets premisser.*

Enig Uenig
1.....1.....6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Ingen kommentar eller forslag.

5: *Kompetansemålene gir rom for tilpasset opplæring.*

Enig Uenig
1.....1.....6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Ingen kommentar eller forslag

6: *Ifølge opplæringsloven § 6-4 skal elevene ha opplæring om den samiske folkegruppen og om språket, kulturen og samfunnslivet til denne folkegruppen i tilknytning til de ulike fagområdene. Dette er ivaretatt i kompetansemålene.*

Enig Uenig
1.....1.....6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Ingen kommentar eller forslag.

4 Vurdering

1. *Kompetansemålene gir grunnlag for å vurdere kompetansen som elevene har utviklet i faget.*

Enig

Uenig

1.....5.....6

Kommentarer og forslag til forbedringer

Vi har en del bemerkninger til kompetansemålene, det gjelder både mengde, målbarhet, progresjon og oppsett av målene. Disse påvirker naturlig nok også grunnlaget for å vurdere elevenes utvikling. Se vedlegg (Vedlegg Musikk i Perspektiv, MFO).

For øvrig har MFO vesentlige kommentarer til evaluering med hensyn til ordning for standpunkt- og eksamenskarakter. Disse utdypes under del 5. Generelle kommentarer.

5 Generelle kommentarer

Kommentarer og forslag til forbedringer

MFO stiller seg spørrende til at det foreslås sentral utarbeidet eksamen og sensur innen et fagområde hvor det legges til rette for stor lokal tilpasning gjennom emnevalg. MFO vil på det sterkeste foreslå at skriftlig eksamen i faget utarbeides og sensureres lokalt, både på Vg2 og Vg3.

Som det fremgår av høringssvaret, foreslår MFO å utelate hovedområdet Drama fra faget i Vg1. Skulle dette ikke bli tatt til følge, vil vi sekundært be om at det på eksamen Vg1 skilles mellom drama og anvendt musikkklære. Vi foreslår da at karakteren bestått/ikke bestått benyttes til standpunkt i drama, og at tallkarakter benyttes i anvendt musikkklære.

For øvrig slutter MFO seg til høringsforslagets oppsett til vurdering i faget.

Vedlegg programområde musikk, MFO

(Identisk med del av Høringssvar avgitt av Rogaland Fylkeskommune)

Valgfrie programfag musikk

Musikk fordypning 1 og 2 og instruksjon og ledelse foreslås erstattet med følgende valgfrie programfag musikk:

Forslag ny struktur valgfrie programfag musikk

VG1		
VG2	Produksjon 1	
VG3	Produksjon 2	Musikkfordypning til valg

Begrunnelse:

Begrunnelsen for vedtaket om å beholde MDD som et eget utdanningsprogram var at strukturen og helheten fra reform 94 i hovedsak har fungert godt. Dette betyr videre at det er avgjørende å videreføre kvalitetene knyttet til det utøvende perspektivet både innen musikk, dans og drama. Forventningene i fagmiljøene til de nye læreplanene har vært at det skal framkomme en styrking av sammenhengen mellom teori og praksis, ikke minst som en konsekvens av kunnskapsløftets vektlegging av kompetansebegrepet. Vi kan ikke se at det foreliggende forslag til læreplan i tilstrekkelig grad ivaretar dette perspektivet. Vårt forslag søker langs to dimensjoner å rette opp dette:

For det første har vi en rekke konkrete forslag knyttet til felles programfag som søker å styrke sammenhengene mellom teori og praksis.

For det andre har utarbeidet forslag til en ny struktur for valgfrie programfag musikk som vi mener har følgende fordeler:

- Styrking av den utøvende profilen på musikk
- Prosjektmuligheter ivaretas
- Attraktivt for elevene
- Ivaretar nødvendige fordypningsmuligheter
- Muligheter for tilpasset opplæring styrkes
- Fag som hørelære, satslære, arrangement/ komponering blir satt inn i en mer naturlig og helhetlig sammenheng

For strukturen betyr dette at fagbetegnelsen *musikk fordypning 1 og 2* foreslås erstattet med fagene *produksjon 1 og 2*. Videre at faget *instruksjon og ledelse* erstattes med faget *musikkfordypning til valg*.

De formulerte læreplanmålene for faget produksjon 1 og 2 under må ses på som et forsøk på å vise retning på innholdet i faget, og må selvsagt videreutvikles.

Produksjon 1

140 årstimer

Utforske, skape

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne

- 1 *Dokumentere sin musikalske hukommelse, både i form av tonehukommelse og evne til å oppfatte og huske et musikalsk forløp*
- 2 *Vise ferdigheter i å kunne lese, strukturere, innstudere, memorere og gjengi (synges/spille) et notebilde selvstendig og presist.*
- 3 *Lage enkle komposisjoner*
- 4 *Vise ferdigheter i å harmonisere enkle melodier, og arrangere for mindre besetninger*
- 5 *Bruke datateknologi og notasjonsprogrammer i arbeid med faget*

Formidle

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne

- 5 *Medvirke i planlegging og innstudering av scenisk framføring*
- 6 *Utøve sin instrumentale/ vokale kompetanse i scenisk framføring*
- 7 *Gi og ta konstruktiv kritikk*
- 8 *Ta ansvar for helhet og medspillere i arbeid med produksjoner*
- 9 *Være mottakelig for instruksjon*

Produksjon 2

140 årstimer

Utforske, skape

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne

- 10 *Dokumentere sin musikalske hukommelse, både i form av tonehukommelse og evne til å oppfatte og huske et musikalsk forløp*
- 11 *Dokumentere ferdighet i notelesing, prima vista, beskrivelse og analyse av musikk, framføring av forespilt musikk på eget instrument, og improvisasjon.*
- 12 *Lage komposisjoner for ulike besetninger og i flere sjangre.*
- 13 *Vise ferdigheter i å harmonisere melodier, og arrangere for ulike besetninger*
- 14 *Knytte musikalsk komposisjon til andre kunstuttrykk som tekst, bilde og dans.*
- 15 *Bruke datateknologi og notasjonsprogrammer i arbeid med faget*

Formidle

Mål for opplæringen er at elevene skal kunne

- 16 *Ta delansvar som instruktør, og være delaktig i planlegging av produksjon*
- 17 *Utøve sin instrumentale/ vokale kompetanse i scenisk framføring*
- 18 *Lage en plan for tema, dramaturgi, markedsføring, aktivisering og helhet i produksjon*
- 19 *Gi og ta konstruktiv kritikk*
- 20 *Praktisere ferdigheter som samarbeid, toleranse, flerkulturell forståelse, omsorg og motivering*

Musikkfordypning for valg

140 årstimer

Forslaget innebærer at elevene velger et av fire fordypningsområder. Vi mener at dette er områder som må ivaretas innenfor programområde for musikk. Valgfrihet knyttet opp mot mulighet for reell fordypning mener vi er å ivareta hovedperspektiver i Kunnskapsløftet.

Direksjon og instruksjon: Kompetansemålene kan bygge på det foreliggende forslaget innenfor faget *instruksjon og ledelse* under punkt *direksjon og instruksjon*. Elever som velger denne fordypningen vil få kompetanse som ressurspersoner innenfor korps, kor, band m.m.

Musikk- og sceneteknologi: Mange skoler har utarbeidet lokale valgfag med læreplaner innenfor dette området. Imidlertid har det framkommet sterke ønsker om å få videreutvikle en videre fordypning. For oss er det åpenbart at denne fordypningen hører hjemme innenfor programområdene på MDD fordi eksempelvis arbeidet med lyd har et musisk utgangspunkt og krever musikkkompetanse.

Utøverfordypning:

Samspill, interpretasjon, gehør, nettverk. Vi ser for oss at dette er aktuelt for elever som ønsker å videreutdanne seg innfor det utøvende området. Fordypningen bør skje i samarbeid med høyskoler/ universitet.

Komposisjon: Programområdet må ivareta mulighet for fordypning innenfor dette feltet.

Vedlegg Dans, MFO**Scenisk dans**

MFO er fornøyd med fagets formål, innhold og kompetansemål. Disse bygger fint opp om hverandre, og vil gi elevene gode ferdigheter innen utøvende scenisk dans. Vi er også fornøyd med vurderingsformen.

MFO ønsker flere kompetansemål som går på utøvende ferdigheter i faget.

Det bør også komme fram krav til fysisk og teknisk utvikling i kompetansemålene for scenisk dans.

Scenisk dans 1, klassisk ballett : Vi foreslår at mål 2 ; *”forstå og beskrive riktig plassering og bruk av turn out”*, endres til *”Vise og beskrive riktig plassering og bruk av turn out”*.

Scenisk dans 3, klassisk ballett : Vi foreslår at mål 1 ; *”formidle grunnleggende klassisk ballett-teknikk med fokus på musikalitet og stilforståelse”* endres til *”formidle klassisk ballett-teknikk med fokus på musikalitet og stilforståelse”*. Dette styrker progresjonen i faget.

Scenisk dans 3, jazzdans : Vi foreslår at mål 1 ; *”utføre jazzdans med fokus på gode tekniske ferdigheter og kroppsbevissthet”* endres til *”utføre jazzdans med gode tekniske ferdigheter og kroppsbevissthet”*. Å fokusere på teknikk er ikke nødvendigvis ensbetydende med å ha god teknikk, og vi synes at målet må være å ha god teknikk heller enn å fokusere på god teknikk.

Scenisk dans 3, moderne-/samtidsdans : Vi foreslår at mål 3 , *”forstå filosofi og bevegelsesprinsipper innen moderne-/samtidsdans og sette det inn i et samfunnsmessig perspektiv”* endres til *” forstå filosofi og bevegelsesprinsipper innen moderne-/samtidsdans”*. Vi mener at siste del om å sette filosofien og bevegelsesprinsippene inn i et samfunnsmessig perspektiv, er et meget dypt og reflekterende mål, og vi synes målet ville passet bedre i faget *”dans i perspektiv”* under hovedområdet *”Dans, estetikk og samfunn”*.

Grunntrening i dans

Slik faget grunntrening i dans er formulert i den nye fagplanen er vi meget fornøyd med fagets formål, hovedområder og kompetansemål. Faget ivaretar i stor grad det elevene innenfor programområdet trenger av supplerende trening. I tråd med at faget er en del av programområde for dans mener vi at dette faget er designet nettopp for å gi elevene bedre forutsetninger for å heve sin kompetanse i dans. Vi stiller oss uforstående til at lagidretter, orientering med kart og kompass og friluftsliv passer inn under fagets hovedformål om å drive fysisk fostring relatert til dans.

Fagets navn foreslås endret til *”Grunntrening for dansere”*.

Dans i perspektiv

Kommentarer/ forslag:

Dans, estetikk og samfunn 1 og 2: Vi synes formålene med hovedområdet er bra. Kompetansemålene er også gode, men her vil vi foreslå en annerledes struktur og oppbygging for VG2 og VG3.

Vi mener at det er en skjev fordeling av kompetansemål over de to årene; at VG2 er overbelastet, mens VG3 er underbelastet

Vårt forslag innebærer at det arbeides med den sceniske dansens historie kronologisk over begge årene, fram til år 1900 i VG2 og fra år 1900 i VG3.

Vi foreslår også at målet om å relatere dansens utvikling til kunst og kulturhistorien legges både i VG2 og VG3.

På samme måte foreslår vi også at målet om å gjenkjenne og drøfte sammenhenger mellom dansehistorien og trekk ved dans i samtiden går over begge årene. På denne måten vil elevene få meget grundig innføring i hver epoke i dansehistorien kronologisk, og hele tiden relatere den til kunst og kulturhistorien og dansen i samtiden.

Forslag til kompetansemål for dans, estetikk og samfunn 1:

Gjøre rede for grunntrekkene i scenisk dans fram til år 1900.

Relatere dansens historie fram til år 1900 til den samtidige kunst og kulturhistorien.

Gjenkjenne og drøfte sammenhenger mellom dansehistorien fra til år 1900 med trekk fra samtidens danseformer.

Identifisere noen særtrekk ved norske dansetradisjoner.

Danse og identifisere kulturelle særtrekk ved et utvalg danser fra ulike kulturer.

Beskrive egne opplevelser av dans.

Forslag til kompetansemål for dans, estetikk og samfunn 2:

Gjøre rede for grunntrekkene i den sceniske dansens historie fra år 1900 til i dag.

Relatere dansens historie fra år 1900 til i dag til den samtidige kunst og kulturhistorien.

Gjenkjenne og drøfte sammenhenger mellom dansehistorien fra år 1900 til i dag med trekk fra samtidens danseformer.

Beskrive og reflektere over dansens ulike former, funksjoner og rolle i samfunnet.

Beskrive, fortolke og vurdere egne opplevelser av dans.

Forslag til eksamensordning i faget: Vi foreslår at eksamensordningen for ”dans, estetikk og samfunn” og ”Dansekomposisjon og koreografi” endres fra å være to separate eksamener hvorav 1 skriftlig og 1 muntlig/praktisk, til å være en helhetlig muntlig/praktisk eksamen mellom disse to hovedområdene innenfor faget.

Valgfrie programfag dans

Scenisk dans fordypning 3 foreslås erstattet med faget Dans fordypning til valg.

Forslag ny struktur valgfrie programfag dans

VG1		
VG2	Scenisk dans fordypning 1	
VG3	Scenisk dans fordypning 1	Dans fordypning til valg

Begrunnelse:

Scenisk dans er et meget omfattende område. Dets tre hoved-disipliner Klassisk ballett, Moderne/samtidsdans og jazzdans er meget forskjellige, og krever mye spesialisering for å oppnå et høyt nivå. Etter at elevene har gått på programområde dans i to år, hvor de har hatt litt av alle tre disiplinene, mener vi at elevene på tredje året er modne for å få valgfriheten til å velge et fokus i det ene av de to fordypningsfagene, og at *scenisk dans fordypning 3* erstattes med faget *dans fordypning til valg*.

Vi mener at vårt forslag ivaretar nødvendige fordypningsmuligheter, og kan bidra til å i større grad realisere tilpasset opplæring innenfor programområdet.

Vi foreslår at faget deles inn i fire valgbare hovedområder:

Fordypning i klassisk ballett (gjerne med tåspiss)

Fordypning i jazzdans (gjerne med innslag av lyrisk jazz, showdans, hiphop etc.)

Fordypning i moderne/samtidsdans (gjerne med releaseteknikk, grahamteknikk, kontaktimprovisasjon etc.)

Dans og IKT (med muligheter for videoproduksjon og tverrfaglig samarbeid)

Vi mener at elevene i VG3 i minst et fag må få muligheten til å velge hovedområde innenfor faget ut fra egne interesser og forutsetninger. Videre at dette er fordypningsområder som må ivaretas innenfor programområdet for dans.

Vedlegg Drama, MFO**Uttalelse til programområdet Drama*****Generellt***

MFO mener at høringsforslaget bør endres i retning færre og klarere mål. Planen må formuleres med enklere språk og med færre utbroderende vendinger. Mange mål kan slås sammen og generaliseres mer. Fagene bør bli definert klarere med klarere med færre ”gråsonemål” som dekkes litt i alle fagene.

For MFO er det vesentlig å understreke at en læreplan skal leses og forstås av elever, foreldre og lærere på et slikt nivå at man kan bruke den som retningslinjer for hvilken kunnskap elevene skal sitte igjen med. vi synes høringsforslaget tar for lite hensyn til målgruppen som i liten grad vil få utbytte av teksten uten skolering.

For mange og detaljerte mål støtter heller ikke opp om det MFO opplever som en sentral intensjon i kunnskapsløftet, nemlig tilrettelegging for lærernes frihet og bruk av lokal kompetanse.

MFO har som bærende element i hele høringssvar for utdanningsprogrammet at de utøvende og praktiske fagene må ivaretas og fokuseres. Praktisk arbeid har vært kjernen i dramafaget i disse ti årene. Det er denne utøvende virksomheten som i stor grad har bidratt til et velfungerende og særegent utdannelsesforløp. Kunnskapene elevene har tatt med seg er i stor grad knyttet til praktisk erfaring, det sitter i kroppen og er tilstede hos elevene som aktiv kompetanse og ikke sovende kunnskap.

Programområdets formål

MFO foreslår noen punkt innemmet Kunst og estetikk bør med i formålet. Slik de er formulert i kompetansemål for drama og teaterkommunikasjon/teaterkompaniet. Bør ha med at fagområdet gjør elevene i stand til å evaluere den estetiske verdien av kunstopplevelse og deltagelse. I tillegg utvides elevenes kulturperspektiv, de får kompetanse i å skape kulturell vekst i samfunnet. Dette vil være et godt fundament i alle yrker. Elevene får også erfaring med, og evne til, formidling.

Til strukturen i programområdet

Å dele opp visse fag i 5 timers bolker gjør at vi presses inn i en uheldig struktur der utbyttet av faget forringes. Spesielt gjelder dette faget teaterproduksjon som er blitt fordelt i 3 ulike fag: Drama og teaterkommunikasjon, produksjon og produksjon fordypning. Det blir unødvendig vanskelig å få et godt helhetlig prosjekt da både lærekrefter og/eller elevgrupperinger vil være ulik i de tre fagene.

MFO vil videre peke på at bolkene gjør vurdering mer komplisert der elevene enten må få to karakterer i samme fag, eller få en upresis felleskarakter. Praktiske og teoretiske fag med totalt ulike ferdigheter og kunnskap får ikke en hensiktsmessig vurdering når man får én

eksamenskarakter for eksempel i drama og teaterkommunikasjon.

Fordi mange fag overlapper på mål i så stor grad at det blir grumsete og evalueringen for generell på alle områder. Det er positivt at elevene kan få karakterer på ulike ferdigheter, derfor er det viktig at fagene har ulike typer ferdigheter og kunnskap som skal måles.

Drama og teaterkommunikasjon

Ordet *perspektivforskyvning* virker unødvendig komplisert og uklart.

Teaterkompaniet faget virker overbelastet

Teater i perspektiv: Faget gir gode muligheter til valgfrihet.

Drama teater og samfunn (valgfritt programfag Vg3) har gode mål i forhold til den allmenndannende delen av faget. MFO foreslår at dette faget fordeles over 2 år på Vg2 og Vg3 og plasser det inn der hvor teaterkompaniet nå ligger i den obligatoriske delen.

Vurdering: Vi mener at det bør være et sammenfallende system for eksamensavvikling mellom programområdene musikk, dans og drama slik at alle elever har en avsluttende obligatorisk eksamen innenfor det utøvende hovedområdet. Dette betyr at andre programfag foreslås som lokalt trekkfag med lokal oppgave og sensur. Erfaringsmessig er omfanget av eksamensavvikling på MDD betydelig og ikke uproblematisk. Forslaget om sentralgitt/sensurert eksamen i drama og teaterkommunikasjon tilsluttes ikke. Denne konklusjonen styrkes også av at strukturen gir handlingsrom for lokale tilpasninger som i liten grad egner seg for sentralgitt eksamen.

Bevegelse

I det grunnleggende opplever MFO at dette faget har for mange kompetansemål sett i forhold til timetallet. Målene er viktig, men for mange og ambisiøse. Noe kan flyttes til produksjon, for eksempel rollearbeid, klovnearbeid og maskearbeid. Noe flyttes til DTK, for eksempel ledelsesmålene. I og med ingen eksamen bør kunnskap om fysisk uttrykk, form og komposisjon integreres og evalueres i eksamensoppgaver for produksjon. Gymsiden bør poengteres, dvs: den frie leken uten kunstneriske og kreative fag.

Dette kan også styrkes gjennom å generelt fokusere på nytten av jevnlig allsidig fysisk aktivitet, både i et generelt helseperspektiv, og for utøvelsen av dramafaget spesielt. MFO foreslår at det i kompetansemålene tas til orde for å planlegge, gjennomføre og vurdere friluftsliv med- og uten kart og kompass. Førstehjelp er også et emne som bør tas inn. Forstå nytten av naturen som aktivitetsarena er viktig både i et generelt helseperspektiv, og for utøvelsen av aktiviteter innen drama spesielt

MFO foreslår å endre fagets navn til ”Bevegelse og helse i dramafag”.

Produksjon

Til formål i faget:

Studioetiske holdninger virker som et konstruert begrep og unødvendig komplisert.

Vg1.

MFO er i hovedsak tilfreds med kompetansemålene og progresjon i dette faget, men foreslår noen endringer:

- Bruk av *enkle* heller enn varierte sceniske virkemidler. Multimediale teknikker bør komme etter en grunnforståelse for scenisk arbeid, dvs på VG3.
- Forenkle språk til for eksempel ”gi og ta konstruktiv kritikk i siste mål.
- Dans og musikk bør nevnes mer integrert og fokusere mindre på teknikk og mer på musikalitet og bevegelse som redskap for skuespilleren. Stemme og sangtrening er bra. Den skapende dansen er mål fra faget Bevegelse. Begrepet gjøres om til bevegelse og blir del av fysisk skuespiller trening i prod.1.
- Vi finner det ambisiøst at elevene på Vg 1 skal planlegge og gjennomføre visninger bygget på både egne og andres tekster.
- Dans og musikk: Vi støtter denne muligheten til tverrfaglig arbeid. Vi merker oss at punktet om reflektering og vurdering mangler her og etterspør dette.

Elevene kommer med lite erfaring i teater og har en tendens til å fokusere på ytre virkemidler i første omgang. Kravet bør være enkelt. Dans og musikk bør ikke brukes som ”krydder”. Elevene bør finne måter dette er relatert til deres eget fag og oppøve seg en kunstforståelse som går til kjernen av fagene ikke til den ytre underholdningsverdien. Det har vært vanskelig å nyansere eleven før i faget teaterproduksjon fordi det er så stort -10 timer med mange ulike mål. Nå har vi sjansen til å få 2 delt karakter, men det må være klarere ulikheter mellom produksjon og produksjon fordypning slik at vi kan få til nyansert vurdering. Fokuser på teknisk teater med lys, lyd, scenografi og produsentoppgaver som fokus i fordypning Vg 2

Vg2 og 3:

Målene er bra men trenger klarere avgrensning i forhold til produksjon fordypning. Mangler ensemble spill, for mye vekt på monolog både i VG2 og VG3. Elevene i VG 3 skal ikke måtte fokusere på litterær tekst, monolog bør erstattes av soloarbeid om det er nødvendig å ha dette med.

Ensemble og samspill, som har vært en av de største læringsarenaene for elevene, savnes. Dette virker som en unødvendig konsekvens av muligheten for bortvelging av produksjon fordypning. Hvis vi kan få dette programfaget under fellsprogramfag i VG3 ville vi få en ekte læringssituasjon for faget. Man trenger et omfangsrikt prosjekt for å oppnå full uttelling for produksjonsfagets mange elementer.

Produksjon fordypning

Punktet om å *beskrive og vurdere betydningen av design som element i teaterarbeid* (fordypning 1) og målet om å *drøfte betydning av kulturell diversitet i teaterets formspråk uttrykk og tradisjoner* (fordypning 2) virker unødvendig pompøst både med hensyn til innhold

og formulering.

Drama, teater og samfunn

Mål "Fra drama og teater til læring og opplevelse" legges til Vg 2 (sees i sammenheng med kommentar til Drama og teaterkommunikasjon). Mål "fra opplevelse til fortellerkunst" og "Fra kunstpedagogikk til praksis" legges i VG3. De siste målene gjøres enklere med kun fokus på ledelse og legges i Vg3. Mange mål fra teaterkompaniet overlapper. Dette kan slås sammen i enklere mål.

Vedlegg Instrumentalopplæring og kor/samspill, MFO**Instrumentalopplæring og kor/samspill 1****Hovedinstrument**

- framføre musikkstykker*

Dette er en god formulering fordi måloppnåelse krever at eleven, i tillegg til å lære seg musikkstykker, også må fremføre disse.

Under kompetansemål i hovedinstrument, kulepunktet

- spille/ synge primavista etter noter*

Dette foreslås flyttet til Vg2.

Siste kulepunkt foreslås endret til (vår endring understreket):

- Vise ferdigheter i gehørspill/sang*

Biinstrumenter

I høringsforslaget finner vi punktene: *vise grunnleggende teknikk i sang og stemmebruk* og *vise grunnleggende teknikk på taste-/akkordinstrument*

Det er unødvendig med to målformuleringer. Vi foreslår derfor å fjerne en, og endre den andre til:

- vise grunnleggende teknikk*

Under mål i hovedinstrument skal eleven *framføre musikkstykker*, mens eleven skal *framføre et enkelt repertoar* på biinstrumenter. Det er unødvendig å bruke ulike begreper, og ettersom repertoar er et mer pretensiøst begrep, er det ønskelig med enklere målformulering for biinstrument, samtidig som forskjellen mellom hoved- og biinstrument blir ivaretatt slik:

- framføre enkle musikkstykker*

Vi foreslår å legge følgende kompetansemål til i faget:

- Vise grunnleggende ferdigheter i besifringsspill*

Det nederste målet sier at eleven skal *bruke sang og et tasteinstrument som støtte for andre fag og musikkaktiviteter*. Det er vanskelig å måle i hvilken grad eleven oppfyller dette målet direkte i faget biinstrument. Vi foreslår derfor å fjerne det, ettersom det allerede ligger i begrunnelsen for faget under formål.

Kor og samspill

Vi er kritiske til det store antall mål og detaljeringsgrad. Målene kunne med fordel være satt opp atskilt for kor og samspill.

Instrumentalopplæring og kor/samspill 2

Hovedinstrument

Det er for mange mål og uryddig oppsett av målene for dette faget. Under formål har vi allerede stilt spørsmål ved øvingslære som et eget fag. Et av målene for hovedinstrument 2 ivaretar også et sentralt mål i faget øvingslære:

- *vurdere eget arbeid og planlegge videre arbeid*

Det mangler også progresjon hva angår spill etter gehør, ettersom å *vise ferdigheter i gehørspill* (vg1) og *spille etter gehør* (vg2) går ut på akkurat det samme.

Målformuleringen om å *knytte praktisk musisering til relevant teori* har vi problemer med å tolke. Hva ligger i dette målet?

Biinstrument og besifring

Vi mener at det her er for få mål som ikke kan knyttes til andre instrumenter enn tasteinstrumenter som slagverk, sang, bassgitar, gitar m.m. Læreplanen mangler her også mål som angår musikalsk uttrykk. MFO ber om at det utvikles kompetansemål som dekker disse forholdene.

Mål om å *bruke taste-/akkordinstrumenter som støtte for andre fag...* bør tas ut, se kommentarer om målene i vg1.

Kor og samspill

Som kommentar Vg1

Instrumentalopplæring og kor/samspill 3

Hovedinstrument

Kulepunktet:

- *Vurdere kritisk egne ferdigheter, øvingsarbeid og utvikling*

Dette bør også være mål i hovedinstrument de to første årene med dertil egnet formulert progresjon.

MFO savner improvisasjon i faget på dette trinnet, og ber om at det utvikles et kompetansemål som fokuserer på dette.

Ett av målene gjentas fra vg2 til vg3 uten progresjon. Det gjelder:

- *spille/synge prima vista gjennom notesning eller imitasjon*

Kor og samspill

Som kommentar Vg1

Vedlegg Musikk i Perspektiv, MFO

Generelt

I høringsuttalelsens innledning til Utdanningsprogram for Musikk, Dans og Teater heter det i starten av femte avsnitt: *De tre programområdene bygges opp rundt en utøvende, en skapende og en reflekterende dimensjon. Den utøvende dimensjonen utgjør kjernen i disse kunstfagene.* MFO opplever at innholdet, omfanget og dimensjonene i faget Musikk i perspektiv trenger å justeres noe for å være i tråd med intensjonen meldt i den generelle innledningen. Gruppen ønsker å definere faget som en brobygger mellom utøvende disipliner og teoretisk refleksjon, ikke bare være et fag som *inneholder verktøyene som gir dypere innsikt i de utøvende fagene* (fra høringsforslagets formål med faget).

MFO tar derfor til orde for endringer som justerer noe i forhold den utøvende dimensjonens tilstedeværelse i faget, dette ved at foreslår noen strykninger i kompetansemålene knyttet til noen av emnene, spesielt gjelder dette kompetansemål som etter vårt syn er nødvendig spesialisierende og fordypende.

Samtidig tar vi til orde for en redusering av fagets rent faktiske volum, som vi opplever som uhensiktsmessig stort. Vi foreslår å fjerne hovedområdet Drama (Vg1) fra faget. Dette vil redusere det totale presset i faget, og åpne for strukturelle grep som vil gi klar forbedring. At drama er puttet inn sammen med grunnleggende opplæring i musikkteori og hørelære, virker merkelig. Vi finner det også underlig at det skal settes en felles karakter for dette fagområdet bestående av fag så ulike i sin egenart. Vi kan heller ikke finne noen åpenbare elementer i fagets formål som nødvendiggjør Drama slik det er beskrevet som hovedområde. MFO understreker at motivet for å ta ut Drama **ikke** er å svekke utdanningens tverrfaglighet. Som supplement til det elektroniske høringssvaret, leverer MFO vedlegget "Generelle kommentarer til elektronisk høringssvar fra Musikernes fellesorganisasjon". I dette vedlegget blir dette drøftet i sin riktige kontekst, og vi ber Direktoratet lese dette vedlegget sammen med høringsuttalelsen til programfaget.

Sammenheng

I den overordnede fasong og fordeling mellom fagområdene, vil MFO fokusere på et grunnleggende forhold, nemlig plasseringen av Kunst og Kulturhistorie som et av emneområdene på Vg3. Vi forstår KK som nettopp et verktøy til innsikt i et generelt og universelt kunstuttrykk, og derfor en disiplin som bør ligge tidlig i utdanningsløpet. Erfaringene med KK som fag i dagens grunnkurs er gode nettopp som generell innføring. I dagens ordning er faget også blant fellesfagene for elever innen alle de tre disiplinene innen MD. Vi stiller oss spørrende til at dette ikke lenger er tilfelle, og at KK nå kun er inne som disiplin for elever med musikk fordypning.

MFO stiller seg også spørrende til at KK forslås som et av flere fordypningsområder i Vg3, uten at elevene har vært gjennom en generell innføring i fagområdet. Dette gjelder for øvrig også for emnedelen etnisk musikk, som elevene i følge høringsforslaget skal fordypes seg i uten generell innføring forut.

Kommentar til kompetansemålene i faget

Anvendt musikk lære

MFO savner gjennomgående ordet “spille” i kompetansemålene. Læreplanen inneholder en for teknisk oppfatning av hvordan gehøret trenes. Gehørtreningens intensjon bør dreies i retning av å utvikle og styrke evnen til indre forestilling av lyd, og kunne bruke sitt indre gehør aktivt i alt arbeid med musikk. Læringen gjennom å faktisk spille og visuelt oppleve melodier, rytmer, intervaller og akkordfunksjoner/progresjoner er betydelig for elevene. Vi foreslår følgende endringer (tillegg) i kompetansemålene:

Femte kulepunkt

Strykes

Sjuende kulepunkt

bisetningen , *og kunne spille innefor disse* legges til etter siste ord i høringsforslaget

Åttende og niende kulepunkt

Strykes og byttes ut med kulepunktet

definere enkle melodier/rytmer/ intervaller og omsette dem fra klingende uttrykk til notasjon, eller fra notasjon til klingende uttrykk

Tiende kulepunkt

og kunne spille legges til oppramsingen i forkant av *dur/moll akkorder*

Ellevte kulepunkt

Bisetningen , *å kunne spille treklanger og enkle funksjonsrekker* legges til etter siste ord i høringsforslaget

Musikkhistorie

MFO's umiddelbare kommentar er at fagområdet virker overdimensjonert. 1000 års kunstmusikkhistorie, samt samisk og norsk folkemusikk og rytmisk musikk fra vår egen tid, er intet mindre enn en formidabel oppgave.

I og med at vi i vårt hørings svar tar til orde for en ny sortering innenfor hovedområdene i faget, må våre innspill til de enkelte kompetansemålene sees i sammenheng ordningen vi foreslår. Det er for MFO viktig å peke på intensjonen med endringsforslaget; nemlig å redusere det totale arbeidspresset i faget, og gjøre det ytterligere relevant som brobygger mot de utøvende fagene i programområdet. Dersom våre innspill ikke eller bare delvis skulle bli tatt til følge, ber vi direktoratet om å søke nettopp denne intensjonen med den versjonen av faget som endelig vedtas.

MFO vil foreslå strykning av fjerde kulepunkt

kjenne igjen og beskrive sentrale komposisjonstyper, former og besetninger

Disse ferdighetene er tilfredsstillende ivaretatt i det første kulepunktets ordlyd om å kunne beskrive hovedlinjer.

Emne i kunstmusikk (etnisk musikk fjernet i forhold til høringsforslaget)

Nytt kulepunkt

spille/synge kunstmusikk

Emne i folkemusikk

Første og tredje kulepunkt strykes

Nytt kulepunkt

spille/synge folkemusikk/etnisk musikk

Emne i rytmisk musikk

Første kulepunkt strykes

Nytt kulepunkt

spille/synge rytmisk musikk

Til fagområdet Kunst og Kulturhistorie

MFO foreslår altså KK flyttet til Vg1, og stoffgjennomgåelsen skal dermed tjene til generell innføring i helhetlig kunstfortåelse. Vi mener derimot at kulepunktene i kompetansemålene i hovedsak kan beholdes. Gruppen foreslår en endring, idet vi i fjerde kulepunkt vil erstatte ordet dokumentere med ordet *vise*.

LO
Organisasjonsavdelingen
Her

Deres ref.:
05/02185-002 008792/05 PS/the

Vår ref.:
05-378bh

Dato:
24. november 2005

HØRING KUNNSKAPSLØFTET- FAGPLANER VIDEREGÅENDE SKOLE

Musikernes fellesorganisasjon (MFO) viser til vårt brev av 13.10.05 vedr. det samme.

Innledning

Musikernes Fellesorganisasjon er landets største fagorganisasjon for lærere innen fagene musikk, dans og drama i vår videregående skole. Således er MFO naturlig å betrakte som LO's premissleverandør for et av vår videregående skoles mest populære og velfungerende tilbud. Gjennom våre medlemmer og tillitsvalgte på MDD-skolene spredt rundt i alle landets fylker, er MFO til daglig i kontakt med hverdagen, utfordringene, begrensningene og suksessene i dette tilbudet.

MFO ønsker med dette høringsinnspillet til LO å kommentere de vesentlige sidene det læreplanforslaget som foreligger til høring fra utdanningsdirektoratet. For oss er det læreplanene innen utdanningsprogram for Musikk, Dans og Teater som er hovedagenda. MFO gjennomførte medio november en egen høringskonferanse for disse læreplanene, en konferanse som hadde deltakelse fra stor deler av landet og som bød på mange innspill til vårt arbeid som høringsinnstans. Vi har også mottatt en rekke innspill fra våre tillitsvalgte forøvrig. I denne uttalelsen til LO ønsker MFO å rette søkelyset på de overordnede perspektivene og de vesentlige utfordringene vi møter i direktoratets høringsforslag. Med dette ønsker vi å invitere LO med på en felles fagpolitisk markering rundt de sentrale premissene i arbeidet med å bevare, kvalitetssikre og videreutvikle tilbudet innen MDD fag i den videregående skolen.

MFO leverer også en egen høringsuttalelse til direktoratet. Denne vil være utformet i tråd med de standardformularer som de ulike høringsinstanser bruker til sine svar. Høringsuttalelsen til direktoratet vil kommentere læreplanene på et bredere, mer inngående og mer fagdetaljert nivå, men fundamentet vil være de samme overordnede perspektivene som denne uttalelsen til LO tar opp.

MFO's forslag til overordnede endringer i det foreliggende læreplanforslaget for musikk, dans og teater

MFO ønsker i dette innspillet å komme med to konkrete forslag. Begge disse er i grenseland til hva denne høringsrunden primært bestiller, men etter vårt syn er disse perspektivene så

avgjørende for helheten at vi prioriterer denne vinklingen. De to forslagene har sitt utgangspunkt i den vurdering av læreplanforslaget MFO senere i dokumentet gjennomgår. De to forslagene kan vurderes og gjennomføres uten å være avhengige av hverandre.

1. Endring i fagsammensetningen i Vg1

Reduksjonen i timetall knyttet til programfag på Vg1 (i foreliggende forslag) har gjort det nødvendig å finne en ny balanse mellom fordypning innenfor hvert programområde i forhold til de elementer av tverrfaglighet som er ivaretatt i reform 94. At vi står i en slik situasjon er svært uheldig, og er slik vi ser det diskutabelt sett i lys av intensjoner med videreføringen av MDD som eget utdanningsprogram. Vi konstaterer at det i de foreliggende forslag til læreplaner ikke er lagt lik vekt på tverrfagligheten på VG1 innenfor de tre programområdene. Videre anser vi det som viktig at konsekvenser av dette valget vurderes nøye.

MFO ber LO om å være med å ta til orde for en reduksjon av de felles allmenne fagene i utdanningsprogrammet for Musikk, Dans og Teater. Økningen innen realfag (matematikk) er bestemt av stortinget, men økningen innen fagene geografi og samfunnsfag er ikke knyttet til noen politisk bestemmelse, verken på et presisert eller intensjonelt nivå. Ved å ta disse fagene ut av Vg2, åpner det seg en mulighet for å flytte naturfag opp fra Vg1 til Vg2. Dette fører igjen til at det kan etableres et felles programfag for elevene på musikk, dans og teater i Vg1. Et slikt fag vil kunne legge til rette for en tverrfaglig, utøvende profil som igjen vil gi verdifull forberedelse for videre fordypning innen programområdet valgt av den enkelte elev. Et slikt fag vil være med å legitimere læreplaninnledningens uttalelse om at ”den utøvende dimensjonen utgjør kjernen i disse kunstfagene. Derfor legges det stor vekt på den praktiske delen av kunstfagene innenfor alle tre programområdene”.

Med foreslåtte Vg1's reduksjon innen musikk/dans/drama fag, faller viktige premisser for så vel den utøvende og skapende som den tverrfaglige dimensjonen bort. Dette er med på å forringe kvaliteten i tilbudet.

2. Endring i strukturen for programfag til valg i Vg2 og Vg3 innen programområde for musikk

Begrunnelsen for vedtaket om å beholde MDD som et eget utdanningsprogram var at strukturen og helheten fra reform 94 i hovedsak har fungert godt. Dette betyr videre at det er avgjørende å videreføre kvalitetene knyttet til det utøvende perspektivet både innen musikk, dans og drama. Forventningene i fagmiljøene til de nye læreplanene har vært at det skal framkomme en styrking av sammenhengen mellom teori og praksis, ikke minst som en konsekvens av kunnskapsløftets vektlegging av kompetansebegrepet. Vi kan ikke se at det foreliggende forslag til læreplan for programområde musikk i tilstrekkelig grad ivaretar dette perspektivet.

Gjennom å komme med et konkret forslag til en strukturendring innen programfag til valg, uttrykt gjennom fagene produksjon 1 og 2 og musikkfordypning til valg, ønsker MFO å bidra til en kvalitetsøkning på flere områder:

Styrking av den utøvende profilen på musikk

Prosjektmuligheter ivaretas

- 1 Attraktivt for elevene
- 2 Ivaretar nødvendige fordypningsmuligheter
- 3 Muligheter for tilpasset opplæring styrkes

- 4 Fag som hørelære, satslære, arrangering/ komponering blir satt inn i en mer naturlig og helhetlig sammenheng

For strukturen betyr dette at fagbetegnelsen *musikk fordypning 1 og 2* foreslås erstattet med fagene *produksjon 1 og 2*. Videre at faget *instruksjon og ledelse* erstattes med faget *musikkfordypning til valg*.

Forslaget er et resultat av aktive innspill under MFO's høringskonferanse. ***Til dette forslaget legger vi frem ferdig utarbeidet beskrivelse av faginnhold og kompetansemål i vedlegg til dette dokumentet.***

Musikernes fellesorganisasjons utgangspunkt for kommentarer til læreplanforslagene

MDD tilbudet i den videregående skolen har i lengre tid vært karakterisert som en suksess. Tilbudet har stor søking, stor gjennomstrømming av elever, gode elevresultater og det er med å forankre viktige fagmiljøer og kulturbærere omkring de skolene som har tilbudet. Tilbudet har således også vært gjenstand for tverrpolitisk støtte.

Sentralt i denne suksessen ligger enkelte sentrale suksessfaktorer. Som fremste talerør for landets fagmiljø innen MDD vil MFO peke på den utøvende og skapende dimensjonen i tilbudet som den fremste suksessfaktoren. At elevene inne MDD-fagene opplever å skape og utøve er basis for en læring og modning som er unik for utøvere av kunstfag. Også i innledningen til det nye utdanningsprogrammet for musikk/dans/teater forankres denne sentrale dimensjonen en rekke steder:

Kunst har en unik egenverdi som i ytrings- og uttrykksformer også gir grunnlag for kommunikasjon og utvikling av identitet (fra første avsnitt)

Musikk, Dans og Teater gir elevene viktige bidrag til egeninnsikt i et lokalt og globalt perspektiv (fra tredje avsnitt)

De tre programområdene bygges opp rundt en utøvende, en skapende og en reflekterende dimensjon. Den utøvende dimensjonen utgjør kjernen i disse kunstfagene. Derfor legges det stor vekt på den praktiske delen av kunstfagene innenfor alle tre programområdene (fra femte avsnitt)

MFO vil peke på en overordnet utfordring i å sørge for at tilbudets sentrale suksessfaktor og innledningens intensjon blir ivaretatt i læreplanene for fagene i musikk, dans og teater etter kunnskapsløftet.

MFO vurdering av det foreliggende forslaget i møte med den overordnede utfordringen

Som konsekvens av et tilbud som i seg selv skal kvalitetssikre og videreføre en suksess, stiller MFO seg spørrende til det vi mener er svekking av sentrale suksessfaktorer i tilbudet. Den utøvende og skapende dimensjonen i fagene er redusert, og det er i stedet for plusset på i omfanget felles allmenne fag. Dette er etter vårt syn vanskelig forenelig med det intensjonsnivået vi finner i utdanningsprogrammets innledning.

Dilemmaet struktur

Som tidligere nevnt, har tilbudet innen MDD i all hovedsak vært gjenstand for tverrpolitisk støtte så vel sentralt som regionalt. Søgnenutvalget (Kvalitetsutvalget) leverte sin OU "I første rekke" våren 2003, og MFO grep tak i føringene herfra gjennom å gjøre rapporten og arbeidet med den kommende stortingsmeldingen "Kultur for læring" til tema for sin høringskonferanse høsten 2003. Både som innspill til kvalitetsutvalget og etter hvert stortingsmeldingen, fokuserte MFO på nødvendigheten av en estetisk dimensjon i vår skole, og en kvalitetsforankring og forutsigbarhet knyttet til de utøvende og skapende fagene i vårt MDD-tilbud. Det ble under den omtalte konferansen fastslått fra så vel utvalgsleder Astrid Søgnen og politiske deltagere understreket at det ikke forelå noen agende i retning å svekke MDD-tilbudets intensjon om å prioritere den utøvende og skapende dimensjonen. Dette ble også stadfestet flere ganger videre i høringsprosessen rundt stortingsmeldingen.

Likevel var det en skisse med klar reduksjon i de utøvende fagene som lå til grunn når utdanningsprogrammets struktur var til høring i april 2005. Mengden allmennfag er øket gjennom styrking av matematikkfaget (jfr. vedtak i stortinget) og innføring av geografi og utvidet historie/samfunnsfag. Dessuten ga departementet aldri inntrykk av noe annet enn at premisene for denne planen var lagt: De tre studieretningene som skulle gi generell studiekompetanse (allmenn, idrett og MDD) skulle ha identiske allmenne fellesfag i samme årstrinn, noe som medfører at det blir 8 timer mindre programfag på idrett og MDD.

Det har vært to sentrale argumenter for å samkjøre fellesfagene på allmenn, idrett og MDD:

- 1 Lik allmennfag basis for studieretningene som gir generell studiekompetanse
- 2 Harmonisering mellom studieretningene slik at omvalg er mulig mellom Vg1 og Vg2.

Ettersom Soria Moria erklæringen slår fast at alle elever skal oppnå generell studiekompetanse etter 13 år i skolen, blir naturligvis det første punktet meningsløst. Harmoniseringen mellom studieretningene har Utdanningsdirektoratet selv forhindret ved å flytte geografi og samfunnslære til vg 1 for den allmenne studieretningen. Hva blir det da igjen av argumenter for å øke en allerede sprengt fagflora på MDD?

Faktum at vi pr. i dag står med et læreplanforslag hvor de utøvende disiplinene er redusert med 20% i forhold til dagens ordning. I tillegg har relativt strenge strukturelle rammer etter vårt syn gjort det vanskeligere å arbeide med utøvende og skapende prosjekter som involverer fagmiljøene bredt og stimulerer til undervisning differensiert og tilrettelagt alle elever. Som eksempel på et slikt prosjekt kan de mange musikaloppsetningene i regi av musikk, dans og drama linjer stå.

Dilemmaet valgfrihet

Elevenes valgfrihet står sentralt i kunnskapsløftet. Dette kommer til uttrykk gjennom strukturelle bestemmelser hvor elevene i stor grad kan velge seg en individuell fagpakke, også med innslag i fag utenfor det programområdet de tilhører. Innen utdanningsprogram for musikk, dans og teater får dette flere utfordrende konsekvenser. Sentralt for en fagforbund som MFO, vil utfordringen knyttet til opprettholdelsen av stabile og gode fagmiljøer, og dermed et godt undervisningstilbud, stå.

I en stadig mer konkurranseutsatt offentlig skole, vil det være av vesentlig betydning at den enkelte MDD-skole opplever rammebetingelser som gir rom for utvikling av faglig særpreg og lokal egenart som gjør den til et attraktivt tilbud for elevene å søke. Dette krever forutsigbarhet og kontinuitet i de faglige miljøene.

Et virkemiddel for å sikre slike rammebetingelser er å gjøre en større del av programfagene innen utdanningsprogrammet felles. Videre må den enkelte skole gis mulighet til å gi programfagene til valg et preg og en profil hvor den enkelte skoles kompetanse kommer til sin rett. I de videre forslag til overordnede endringer til foreliggende læreplanforslag vil MFO ta til orde for grep som er med å sikre disse to områdene.

Oppsummering av hovedpunktene i dette innspillet

Musikernes fellesorganisasjon vil med dette innspillet til LO peke på noen av de overordnede problemstillingene knyttet til de foreslåtte læreplanene for Musikk, Dans og Teater. En fyldig gjennomgang av de enkelte fag med hensyn til innhold og kompetansemål vil finne sted i forbundets egen høringsuttalelse.

Musikernes fellesorganisasjon understreker at erfaringen med dagens MDD-tilbud i den videregående skolen er en suksess. Sentral suksessfaktor er etter vårt syn tilbudets utøvende og skapende profil.

Verdien av den utøvende og skapende profilen understrekes også i intensjonsnivået for de foreslåtte læreplanene, for eksempel i utdanningsprogrammets innledningstekst.

Likevel ser vi i de foreslåtte læreplanene en reduksjon knyttet til utøvende og skapende fag. Vi stiller oss spørrende til motivet for denne reduksjonen, og advarer mot et paradoks hvor man svekker en sentral suksessfaktor innenfor en suksess man ønsker å videreføre.

MFO foreslår to konkrete endringer som hver på sin måte vil kunne være med å gjennomopprette balansen mellom det utøvende og det teoretiske i utdanningsprogrammet, samt bidra til en tverrfaglighet mellom og innenfor de ulike programområdene. Våre forslag vil også gjøre det lettere for den enkelte skole å ta vare på og videreutvikle sine fagmiljøer, og åpne for muligheten til å dyrke lokale særpreg og varianter og med det utvikle konkurransedyktige skoler i en stadig mer utsatt offentlig skole.

MFO ber LO om støtte til å sette fokus på disse sakene, om nødvendig også politisk.

Med vennlig hilsen

Musikernes fellesorganisasjon

Forbundet for utøvende kunstnere og pedagoger

Arnfinn Bjerkestrand /s/

Forbundsleder

Bård Hogstad

Forbundssekretær

vedlegg